

становку, місце та час вчинення кримінального правопорушення; г) відомості про особу потерпілого; д) відомості про сліди та інші наслідки злочину.

Список використаних джерел

1. Динту В. А. Обстановка злочину як елемент криміналістичної характеристики злочинів: автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.09; Одеса, 2014. 20 с.
2. Тищенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів: монографія. Одеса: Фенікс, 2007. 260 с.
3. Криміналістика / за ред. В. В. Тищенка. Одеса: Гельветика, 2019. 556 с.
4. Усова Є. С. Особливості обстановки та способів вчинення злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування. *Актуальні питання досудового розслідування та сучасні тенденції розвитку криміналістики: матеріали. міжнар. наук.-практ. конф.*, Харків, 2014. С. 430-434.
5. Криминалистические средства, приемы и рекомендации: у 3 т. / гол. ред. Р. С. Белкин. *Юристь*, 1997. Т.2. 480 с.

Науковий керівник: к.ю.н, професор Загородній В. Є.

Малишева Марина Валеріївна

*аспірантка 1-го курсу кафедри кримінального права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

КВАЛІФІКАЦІЯ МАРОДЕРСТВА ЯК ВІЙСЬКОВОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ІНШІ ВОЄННІ КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНІ ДІЯННЯ, СКОЄНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

З 24 лютого в Україні діє режим воєнного стану через широкомасштабну агресію з боку Російської Федерації. З березня 2022 року Верховна Рада ухвалила закон №7124 «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство».

Цим Законом були внесені значні зміни щодо кваліфікації «мародерства», що стало наслідком близько 6000 кримінальних прова-

джен по факту мародерства в Україні. При цьому, заяви громадян щодо вчинення кримінально протиправних посягань в більшості мають формулювання «таємне/відкрите заволодіння майном». В зв'язку з цим, виникає питання, чи повинні усі діяння у відкритих кримінальних провадженнях кваліфікуватися як «мародерство»?

Відповідним Законом внесено зміни та доповнення до ст. 185 «Крадіжка», ст. 186 «Грабіж», ст. 187 «Розбій», ст. 189 «Вимагання», ст. 191 «Привласнення, розтрата майна або заподіяння ним шляхом зловживання службовим становищем» Кримінального кодексу України, якими кваліфікують такі діяння проти власності в умовах воєнного або надзвичайного стану за ч. 4 відповідних статей, а також до ст. 432 «Мародерство» Кримінального кодексу України, якими посилена кримінальна відповідальність вже за такі кримінально протиправні діяння.

Таким чином, є актуальна необхідність дослідити, як сьогодні тлумачиться законодавцем поняття «мародерство» та інші кримінально протиправні посягання, передбачені Кримінальним кодексом України, що дасть змогу більш точно кваліфікувати такі діяння під час воєнного стану.

Ця проблема на теперішній час є вкрай актуальною. Кожен українець має намір та намагається зберегти своє майно, проте вимушений стикатися із великою кількістю перешкод на цьому шляху. По-перше, вже встановлено, що велика кількість майна українців була пошкоджена агресією РФ проти України. По-друге, українці зіштовхуються із пошкодженням та викраденням їх майна. Найпростішим прикладом мародерства в цьому випадку є викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих чи поранених. Взагалі це і є поняття мародерства відповідно до ст. 432 Кримінального кодексу України.

В той же час, складність кваліфікації таких діянь полягає в інших випадках. Наприклад, особи невідомого походження відкрито грабують мешканців окупованого міста. Оскільки цей приклад має місце на полі бою, є можливість кваліфікувати його за ст. 432 Кримінального кодексу України «Мародерство». Проте, особи, які страждають від такого злочину можуть бути не пораненими. Таким чином, цей злочин може кваліфікуватися за ст. 186 Кримінального кодексу України «Грабіж». Або інший приклад. Так, по причині важкого озброєного натиску на якесь місто України, його обстрілів, мешканці – власники майна вимушені виїхати із зазначеного міста. Трохи почекавши

ослаблення агресії на цій території України, по причині відсутності коштів та роботи, такі власники повертаються до свого нерухомого майна. На місті вони бачать пошкоджене від обстрілів своє майно та відсутність певних залишених речей. Сусідів, які могли бачити те, що сталося, немає. Місто знаходиться під контролем України. Отже, чи необхідно кваліфікувати такі діяння відносно такого майна за ст. 432 Кримінального кодексу України «Мародерство»? Таке та схожі питання, при їх оцінці, викликають певні складнощі у практиків.

Інший приклад. На теперішній час в Інтернеті можна постійно побачити так званих «мародерів», прив'язаних до дерев, яких таким чином карають місцеві жителі до приїзду правоохоронців. Тобто, без встановлення складу таких кримінально протиправних посягань та внесення відомостей про нього до ЄДРДР, місцеві жителі «з упевненістю» кваліфікують такі діяння. Що повинні робити правоохоронці у випадку, якщо особа, що вчинила злочин, зізнається в ньому, проте поясняє, що вчиняла хоча й умисно, проте інший злочин, наприклад, крадіжку. Побачивши, що сусіди пішли на прогулянку особа через вікно вкрала цінні речі, не встигнувши піти з місця злочину була спіймана власниками та в усьому зізналась. Якщо врахувати пояснення особи, що вчинила злочин, ми можемо кваліфікувати такі дії за ст. 185 Кримінального кодексу України «Крадіжка». А якщо буде встановлено, що особа, яка вчинила кримінально протиправне діяння, раніше допомагала РФ із знаходженням територіального місця деяких об'єктів? Ситуація ускладнюється.

На нашу думку, правоохоронці повинні ставитись до таких випадків тільки керуючись Кримінальним Кодексом України та кваліфікувати усі злочини відповідно до складу таких злочинів.

Отже, що є головною відмінністю між мародерством, крадіжкою та іншими кримінальними правопорушеннями проти власності? Відмінність полягає в місці викрадення та у тому, яка саме особа постраждала від викрадення. Якщо кваліфікувати діяння як мародерство, то місцем має бути – поле бою, а особою, майно якої страждає від таких діянь, є поранений чи вбитий. Діяння, вчиненні у містах, які не є окупованими, або де не тривають активні бойові дії, – повинні кваліфікуватись як «звичайні» крадіжки, грабежі, розбої, залежно від форми вчинення.

Після прийняття закону №7124 «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародер-

ство» ми маємо наступну відповідальність за скоєння кримінальних правопорушень в умовах воєнного або надзвичайного стану:

- крадіжка (таємне викрадення чужого майна) – позбавлення волі на строк від 5 до 8 років;
- грабіж (відкрите викрадення чужого майна) – позбавлення волі на строк від 7 до 10 років;
- розбій (напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний із насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства) – позбавлення волі на строк від 8 до 15 років із конфіскацією майна;
- вимагання (вимогу передачі чужого майна чи права на майно або вчинення будь-яких дій майнового характеру з погрозою насильства над потерпілим чи його близькими родичами, обмеження прав, свобод або законних інтересів цих осіб, пошкодження чи знищення їхнього майна або майна, що перебуває в їхньому віданні чи під охороною, або розголошення відомостей, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці) – позбавлення волі на строк від 7 до 12 років з конфіскацією майна;
- привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, – позбавлення волі на строк від 5 до 8 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 № 2341-III. Дата оновлення: 23.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2>
3. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство: Закон України № 2117-IX від 03.03.2022 року. URL:

Науковий керівник: д.ю.н., професор Стрельцов Є. Л.